

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3249

Vragen van de leden **De Groot** en **Diertens** (beiden D66) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *het bericht «Bonaire overspoeld met Sargassum zeewier»* (ingezonden 28 mei 2019).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit), mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (ontvangen 28 juni 2019).

Vraag 1

Bent u ervan op de hoogte dat aanspoelend sargassum zeewier een wederkerend milieuprobleem is voor Caribisch Nederland, voornamelijk voor Bonaire?¹

Antwoord 1

Ja, hiervan ben ik op de hoogte.

Vraag 2

Hoe groot is de ecologische en economische schade die sargassum aanbrengt op Caribisch Nederland?

Antwoord 2

Voor Saba en Sint Eustatius is de impact beperkt, omdat de kustlijn slechts enkele baaien kent. Bonaire wordt het meest getroffen door sargassum, dit geldt in het bijzonder voor de oostkust en de stranden bij Lac Bay. Het ophopen van sargassum vormt een bedreiging voor kritieke en reeds bedreigde ecosystemen zoals zeegrasvelden, mangroves en mogelijk ook het koraalrif als gevolg van lichtonderschepping, afnemend zuurstofgehalte, verrijking met voedingsstoffen en afgifte van waterstof sulfide wanneer het sargassum gaat rotten. Als het massaal aanspoelen van sargassum een terugkerende gebeurtenis wordt, dan zullen deze ecosystemen in de nabije toekomst vaker onder druk komen te staan.

Naast de ecologische schade zorgt grootschalige sargassum influx, zoals in maart 2018 bij Bonaire, ook voor niet nader gekwantificeerde economische schade, met name ten aanzien van de toerisme en visserij sector. In maart 2018 bereikte de bij het rottingsproces vrijkomende gassen op Bonaire zelfs

¹ Het nieuws van Bonaire, 23 mei 2019; <https://www.facebook.com/watch/?v=288586858714472>

concentraties waarvan bekend is dat ze gezondheidsproblemen voor mensen veroorzaken.

Vraag 3

Kunt u toelichten hoe deze problematiek tot stand komt en welke onderliggende oorzaken zorgen voor de harde groei van sargassum zeewier?

Antwoord 3

Het is op dit moment niet exact duidelijk wat de oorzaak is van de harde groei en de stromingen die het zeewier naar het Caribisch gebied brengen. Vóór 2010 bloeide sargassum alleen in de tropische Noord-Atlantische oceaan, de Sargassozee. Deze zogenaamde «blooms» zijn echter onlangs ook waargenomen voor de Braziliaanse kust en de kust van West-Afrika. Het lijkt waarschijnlijk dat er sprake is van een combinatie van factoren: verhoogde input van voedingsstoffen en wereldwijde klimaatverandering (bijbehorende opwarming van het oppervlaktewater van de oceanen en veranderingen in zeestromingen en winden). De verhoogde input van voedingsstoffen is afkomstig van drie grote equatoriale rivieren die uitmonden in de tropische Atlantische Oceaan (Orinoco, Amazone, Kongo).

Vraag 4

Klopt het dat de problematiek omtrent sargassum jaar na jaar groter wordt voor Caribisch Nederland? Zo ja, wat voor eerdere acties heeft het Rijk ondernomen om de problematiek onder controle te krijgen?

Antwoord 4

De aanspoeling van sargassum speelt sinds 2015 en neemt toe in omvang. De eerste, nog relatief kleine sargassuminflux op Bonaire vond plaats in juni 2015, gevolgd door een kleine influx in december 2017. In maart 2018 was de grootste influx, gevolgd door een kleinere influx in juli 2018. In maart 2019 is Bonaire wederom overspoeld met sargassum, gevolgd door een grote influx in mei 2019. Met name de sargassumstranding in maart 2018 had directe sterfte van vis en zeegras en schade aan mangrove als gevolg. De acties die ondernomen worden om de problematiek onder controle te krijgen vallen onder de verantwoordelijkheid van het Openbaar Lichaam. Het Rijk heeft bepaalde acties financieel ondersteund, zoals de aanschaf van materieel om de stranden op te ruimen.

Vraag 5

Hoe ziet u de verantwoordelijkheidsverdeling tussen de verschillende ministeries (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Economische Zaken en Klimaat (EZK)) en de lokale autoriteiten als het gaat om het voorkomen, opruimen en verwerken van soortgelijke problematiek?

Antwoord 5

De ministeries van LNV, IenW en EZK hebben geen verantwoordelijkheden op dit terrein. Het Openbaar Lichaam van de eilanden is verantwoordelijk als het gaat om het voorkomen, opruimen en verwerken van aangespoelde sargassum. Vanuit mijn verantwoordelijkheid voor natuur in Caribisch Nederland ben ik bereid in overleg te treden met het Openbaar Lichaam over deze problematiek.

Vraag 6, 7

Welke middelen zijn er nodig om het sargassum effectief te verwijderen met minimale schade? Zijn deze middelen aanwezig op Bonaire? Zo nee, bent u bereid te investeren in aanschaf en beheer van de juiste middelen?

Antwoord 6, 7

Het voorkomen van aanspoelen is beter dan verwijderen. Het verwijderen van sargassum uit fragiele kustecosystemen, zoals mangroves en zeegrasvelden, is niet alleen lastig, maar ook duur. Bovendien is meestal de schade al toegebracht. Het meest effectief en efficiënt zijn middelen die sargassum effectief verwijderen op zee. Voor Bonaire is dit een probleem omdat het moet gebeuren aan de woeste windzijde van het eiland, waardoor schepen

het niet eenvoudig kunnen verwijderen. De meest effectieve strategie is waarschijnlijk om het sargassum weg te leiden met drijfkettingen naar locaties waar het wel weggehaald kan worden. Dit jaar zijn voor het eerst «oilbooms» (een soort vangarmen) gebruikt om het sargassum tegen te houden dan wel te leiden naar plekken waar het verzameld en afgevoerd kan worden.

Op Bonaire zijn middelen aanwezig om sargassum van de stranden af te voeren (shovels e.d.). Het meeste opruimwerk wordt handmatig gedaan door vrijwilligers. Het is gezien de vigerende verantwoordelijkheidsverdeling aan het Openbaar Lichaam om in de aanwezigheid van de benodigde middelen te voorzien.

Vraag 8

Op welke manier kunnen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) duurzaam beschermd worden tegen deze problematiek?

Antwoord 8

Door de Dutch Caribbean is een rapport opgesteld die aangeeft welke elementen noodzakelijk zijn voor een duurzame bescherming tegen deze problematiek (*Prevention and clean-up of sargassum in the Dutch Caribbean*, DCNA 2019). Dit zou als uitgangspunt kunnen dienen voor een actieplan.

Vraag 9

Klopt het dat Stichting Nationale Parken Bonaire (STINAPA) geen overheidsfinanciering ontvangt voor het beheer van het Nationale Marine Park van Bonaire? Zo ja, bent u bereid met STINAPA en het Openbaar Lichaam Bonaire in overleg te treden over het verlenen van bijstand op korte termijn?

Antwoord 9

STINAPA ontvangt overheidsfinanciering van het lichaam. STINAPA is gemandateerd vanuit het Openbaar Lichaam om het beheer van de parken uit te voeren. Vanuit dit mandaat worden toegangsgelden geïnd, wat dient voor de financiering van het beheer.

Samen met de betrokken ministeries ben ik bereid in overleg te treden met het Openbaar Lichaam Bonaire en STINAPA als het Openbaar Lichaam daaraan behoefte heeft. Dat geldt ook ten aanzien van de problematiek van sargassum

Vraag 10

Welke mogelijkheden ziet u en welke stappen gaat u ondernemen om het sargassum circulair te verwerken en nuttig te gebruiken?

Antwoord 10

Er zijn baggerbedrijven geïnteresseerd in het oogsten van sargassum op zee, voordat deze aanspoelt. Het is echter slechts pas interessant voor een dergelijk bedrijf als er bedrijven zijn die het verzamelde sargassum willen opkopen. Hiervoor is een economische sector en bijbehorende infrastructuur benodigd. Het idee is dat de sargassum met name geschikt is voor het maken van biobrandstof, bioplastics, kunstmest, compost en veevoer voor kleine grazers (geiten). Het is echter zeer moeilijk om een industrie te ontwikkelen op basis van sargassum, omdat dit niet structureel maar in fluxen binnenkomt. Het heeft dus slechts een toegevoegde waarde als er bijvoorbeeld een reeds bestaande installatie is, met bijbehorende infrastructuur en structurele aanvoer van grondstoffen, waar het sargassum vervolgens als additionele grondstof aan kan worden toegevoegd. Bonaire heeft een dergelijke economische sector en infrastructuur niet.

Vraag 11

Wordt de sargassumproblematiek meegenomen in het beleidsplan voor Caribisch Nederland?

Antwoord 11

Het Natuurbeleidsplan is nu in ontwikkeling en zal eind november aan uw Kamer worden aangeboden. De komende periode ben ik samen met de Staatssecretaris van I&W en de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in overleg met Openbaar Lichaam en andere betrokkenen

over de invulling van het Natuurbeleidsplan. Hierbij zal zeker aandacht zijn voor de sargassumproblematiek.